

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3068/2019. (III. 29.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.334/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Paróczai Endre Máté ügyvéd, 2660 Balassagyarmat, Rákóczi út 18.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Beüf.334/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Balassagyarmati Törvényszék Bv.454/2017/2. számú végzésére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az indítványozó, akit 2005. március 21-től 2016. március 20-ig tartottak fogva több büntetés-végrehajtási intézetben, jogi képviselője útján kártalanítási kérelmet nyújtott be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. §-a alapján, azt állítva, hogy az elhelyezési körülményei sértették jogait. A jogi képviselő által aláírt 2017. június 20-i keltezésű kérelem, a 2017. június 27-re datált meghatalmazással együtt 2017. júliusában érkezett a Balassagyarmati Fegyház és Börtönbe.
- [4] Az első fokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék Bv.454/2017/2. számú végzésében az indítványozó jogi képviselője által az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt előterjesztett kártalanítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert az elkésett.
- [5] Megállapította, hogy noha nem ismert, hogy mikor és milyen módon juttatta el a jogi képviselő a kérelmet, valamint a meghatalmazást a büntetés-végrehajtási intézetbe és nem áll rendelkezésre postai feladást igazoló boríték sem, mindennek valódi jelentősége nincs, mert így is biztos, hogy a kérelem elkésett.
- [6] A Bv. tv. új 10/A. §-ának (4) bekezdése az igény érvényesítésére hat hónapos jogvesztő határidőt biztosít, ami 2017. január 1-jén kezdődött mindazok esetében, akiknek sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül, vagyis 2016. január 1. és 2016. december 31. között szűnt meg [436. § (10) bekezdés a) pont és (11) bekezdés].
- [7] Az indítványozóra ez utóbbi rendelkezés vonatkozik – hiszen 2016. március 20-án szabadult –, így kártalanítási kérelmét 2017. június 30-ig nyújthatta be.
- [8] Maga a határidő úgynevezett anyagi jogi határidő, ezért:
 - a kezdő nap beleszámít,
 - a lejárati napjára nézve sem alkalmazhatóak az eljárásjogi előírások,
 - nem irányadó az a szabály, miszerint „nem számít a határidő elmulasztásának, ha beadványt a határidő utolsó napján postára adták” [a büntetéseljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény [a továbbiakban: régi Be.] 64. § (4) bekezdés]], illetve „a határidő elmulasztásának következményeit nem lehet alkalmazni, ha a bírósághoz intézett beadványt legkésőbb a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adták” [a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény [a továbbiakban: régi Pp.] 105. § (4) bekezdés, ez utóbbi már csak azért sem releváns, mert a Bv. tv.-re alapított kártalanítási kérelmet nem közvetlenül a bírósághoz kell „intézni”, hanem a büntetés-végrehajtási intézetbe kell küldeni [Bv. tv. 10/A. § (5) bekezdés]] a kérelemnek a határidő utolsó napján, a munkaidő végéig meg kell érkeznie a címzetthez.
- [9] A Bv. tv. a határidők számításáról kifejezetten is részletesen csak a 218. §-ban szól, a 218. § VI. fejezetben található, a fejezet tárgya az elítéltek munkáltatása, ekként a határidőkről írtakat is kizárólag a munkáltatással

kapcsolatban kell alapul venni. Ezt igazolja, hogy nem az értelmező rendelkezések között (a 3. §-ban), és még csak nem is az alapvető rendelkezések között (az I. fejezetben) található a szóban lévő szabályozás, így nem a büntetés-végrehajtás egészére, minden aspektusára alkalmazandó.

- [10] A hat hónap azért nem eljárásjogi határidő, mert az valójában az egyes eljárási cselekmények elvégzésére nyitvaálló tartam [Be. 64. § (1) bekezdés], a kártalanítási kérelem benyújtása viszont nem eljárási cselekmény, ez – rendszertani értelmezéssel – szintén kimutatható.
- [11] A Legfelsőbb Bíróság a 4/2003 PJE számú jogegységi határozat (a továbbiakban: PJE határozat) indokolásának VI. részében leszögezte:
- „A keresetlevélnek a bírósághoz történő benyújtása nem perbeli cselekmény. A bírósági út (peres vagy nemperes eljárás) az igényérvényesítés önálló szakasza. Nem eljárásjogi értelemben a bírósági eljárás természeténél fogva jogorvoslati jellegű. A keresetindítási (nemperes eljárás indítási) határidő között ezért a bíróság eljárást megelőző jogi tények (eljárások) szerint elvi alapon nem lehet különbséget tenni.”;
 - „Az anyagi jogi határidőre a [rég]i Pp. 105. § (4) bekezdés – a 105. § (1) bekezdésből következően csak a perbeli cselekményekre irányadó – szabálya nem alkalmazható, ezért a keresetindítás határidejét a fél – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – elmulasztja akkor is, ha a keresetlevelet a határidő utolsó napján ajánlott küldeményként postára adja.”
- [12] Noha a PJE határozat hatálya közvetlenül csak a polgári peres és nemperes ügyekre terjed ki, az iránymutatást a bírói gyakorlat egyéb esetekben is követi, ennek tipikus példája a régi Be. XXIX. fejezetének III. Címe szerinti kártalanítás (előzetes letartóztatásért, házi őrizetért, jogerős elítélésért stb.).
- [13] A törvény ott sem keresetindításról, illetve keresetről szól, hanem kérelemről, kártalanítási igényről, amit szintén nem a döntéshozatalra jogosult (hatáskörrel és illetékességgel rendelkező, polgári) bíróságnál kell előterjeszteni – lásd: régi Be. 583. § (3) bekezdés –; s a hat hónapos határidő szintén jogvesztő.
- [14] Így tehát, amennyiben a kérelem nem érkezik meg időben ahhoz a bírósághoz, melyet a régi Be. megjelöl, az érintett kártalanításban nem részesülhet, a mulasztás következményei a határidő utolsó napján beállnak (Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.21.175/2012/3., 8.Pf.20.702/2013/3., továbbá Kúria Pfv.III.21.224/2012/4., Pfv.IV.21.504/2012/6., Pfv.IV.21.212/2014/6.)
- [15] A Bv. tv.-n alapuló kártalanítási rendszere is ilyen, azzal az eltéréssel, hogy a kérelmet a büntetés-végrehajtási intézethez kell benyújtani, és onnan kerül a bíróságra a fogvatartott nyilvántartás kivonatával és az intézeti véleményvel együtt [10/A. § (5) bekezdés, 70/A. § (2) bekezdés].
- [16] Ezúttal a Balassagyarmati Fegyház és Börtönben az érkeztetés napja – a bélyegzőlenyomatból megállapíthatóan – 2017. július 4-e volt, bár látható egy 2017. július 3-ai keltezésű vezetői utasítás is – („Kérem a szükséges ügyintézés megkezdését”); mindkét időpont 2017. június 30-a utáni, ami azt jelenti, hogy az indítványozó a jogvesztő határidő lejártáig kártalanítást nem kért.
- [17] A későbbi kérelemhez, bármi is a késelem indoka, pozitív joghatás már nem fűződhet, ezért az igényt a Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdés a) pontja alapján el kell utasítani.
- [18] A végzés ellen az indítványozó jogi képviselője nyújtott be fellebbezést. Álláspontja szerint a büntetés-végrehajtási bíró végzése jogszabálysértő, mivel ő a 2017. január 1. napjától indult hat hónapos jogvesztő határidőn belül nyújtotta be kérelmét. Közölte, hogy 2017. június 20-án adta be személyesen a Balassagyarmati Fegyház és Börtön kezelőirodájába a kérelmet, az iratokhoz pedig nem került becsatolásra a postai tértivevény és az átvételi elismervény sem. A megbízási szerződés és a kérelem is 2017. június 20-án kelt, míg a meghatalmazáson szereplő 2017. június 27-ei keltezés elírás. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság döntésében nem tudta pontosan megjelölni a kérelem benyújtásának módját és idejét. Minden alapot nélkülöz a bíróságnak az a megállapítása, mely szerint a kérelem 2017 júliusában érkezett a Balassagyarmati Fegyház és Börtönbe.
- [19] A másodfokon eljáró Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.334/2017/2. számú végzésében a Balassagyarmati Törvényszék büntetés-végrehajtási bírójának Bv.454/2017/2. számú végzését helybenhagyta.
- [20] A bíróság megállapította, hogy a büntetés-végrehajtási bíró eljárása során a Bv. tv.-ben meghatározott szabályokat megtartotta és indokolási kötelezettségét teljesítve megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az elítélt kérelmét a Bv. tv. 70/A. § (5) bekezdés a) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, mert a kérelem elkésett.
- [21] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése az igény érvényesítésére hat hónapos jogvesztő határidőt biztosít, ami 2017. január 1-jén kezdődött, azon elítéltek esetében, akiknek sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg. Az elítéltre pedig ez a rendelkezés vonatkozik,

mivel ő 2016. március 20-án szabadult. Ezért a kártalanítási kérelem benyújtásának jogvesztő határideje 2017. június 30. napja.

- [22] Az iratokból megállapítható, hogy a kártalanítás iránti kérelmen a büntetés-végrehajtási intézet érkeztető bélyegzőlenyomata elhelyezésre került, amelyen az szerepel, hogy az 2017. július 4. napja. Ugyan található az iraton egy vezetői utasítás, melynek dátuma 2017. július 3-a, ez is csak azt igazolja, hogy legkorábban az irat 2017. július 3. napján a büntetés-végrehajtási intézetben volt, ennek korábbi érkezésére utaló adat nem áll rendelkezésre. Emellett a jogi képviselő azon állítását, miszerint ő 2017. június 20. napján átadta az iratokat a büntetés-végrehajtási intézet kezelőirodájának, semmilyen objektív bizonyítékkal alátámasztani nem tudta.
- [23] Az iratokon szereplő bélyegzőlenyomatok alapján tehát helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a kérelem elkésett.
- [24] A Balassagyarmati Törvényszék az elsőfokú bíróság végzésében kifejtett indokokkal egyetértve a fellebbezést alaptalannak ítélte, ezért a fellebbezéssel támadott határozatot helyes indokainál fogva helybenhagyta.
- [25] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.334/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Balassagyarmati Törvényszék Bv.454/2017/2. számú végzésére is kiterjedő hatállyal, mert azok véleménye szerint sértik az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [26] Az indítványozó szerint a kártalanítás iránti kérelme a bíróságok döntésétől eltérően nem késett el. Az indítványozó kifejtette, hogy a Bv. tv. 10/A. § (4) bekezdése alapján a kártalanítási igény attól a naptól számított hat hónapon belül érvényesíthető, amelyen az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények megszűntek. A Bv. tv. 436. § (10)–(11) bekezdései alapján a kártalanítási igény benyújtására az az elítelt is jogosult, akinek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelme a módosítás hatálybalépése előtt egy éven belül szűnt meg, ilyen esetben a hat hónapos jogvesztő határidő e rendelkezés hatálybalépésének napján kezdődik. Az indítványozó szerint figyelemmel arra, hogy a Bv. tv. kártalanítási igényt megállapító rendelkezései 2017. január 1-jén léptek hatályba, így esetében – eltérően a bíróságok által megállapított 2017. június 30-ai időponttól – 2017. július 1-je volt a kérelem beadási határideje. Kifejtette továbbá, hogy a Bv. tv. 10/A. § (5) bekezdése nem határozza meg a kérelem kézbesítésének módját, így a kártalanítás iránti írásbeli kérelmet akár személyesen – jogi képviselője útján is – átadhatja az érintett büntetés-végrehajtási intézet részére, amely így joghatályos kézbesítésnek minősül. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való joga, mert a kártalanítás iránti kérelme érkeztetésének a hiányát a bíróságok nem a javára értékelték. Mivel a bíróságok kártalanítás iránti kérelmét érdemben nem vizsgálták meg, ezért jogorvoslati jogával nem tudott élni.
- [27] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Balassagyarmati Törvényszék 3.Beüf.334/2017/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [29] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [30] Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a XXVIII. cikk (7) bekezdésébe rögzített jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozott. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a Balassagyarmati Törvényszék eljárásával és döntésével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el.
- [31] A bírósági ítéletekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[A]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói

döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” [3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]].

- [32] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bíróságok döntéseinek felülbírálatára irányul. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. Jelen esetben az indítványozó nem tudta igazolni, hogy a kártalanítási kérelmét pontosan mikor és milyen formában nyújtotta be a büntetés-végrehajtási intézetbe. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok döntéseivel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni vagy, amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [33] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. március 19.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [34] Nem értek egyet a végzés rendelkező részével, ezért annak elfogadását nem tudtam a szavazatommal támogatni. Úgy vélem, hogy az alább kifejtett indokok miatt helye lett volna az indítvány befogadásának és érdemi vizsgálatának.
- [35] Az alkotmánybírói határozat alapjául szolgáló bírósági eljárásban álláspontom szerint is helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy az indítványozó esetében a kártalanítási kérelem előterjesztésére nyitva álló határidőt a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés a) pontja és (11) bekezdése, valamint a 10/A. § (4) bekezdése együttes alkalmazásával kellett megállapítani. Ezek értelmében a kártalanítási igény benyújtására meghatározott jogvesztő határidőt 2017. január 1-jei kezdő nappal kellett a bíróságnak kiszámítani, és a kártalanítás iránti igény ettől a naptól számított hat hónapon belül volt érvényesíthető.
- [36] A határidő kiszámításának a módjára a bírósági végzés indokolása nem tér ki, a határidő lejártának a napját csupán tényként megállapítja. A végzés valamennyi további érve a határidő megtartására vonatkozik. A határidő megtartásának a vizsgálatát ugyanakkor szükségszerűen megelőzi a határidő kiszámítása. A határidő kiszámításával a bíróságnak – a jelen esetben is – a határidő utolsó napját kellett meghatároznia, vagyis azt a napot, amelyen a kártalanítási kérelem még szabályszerűen előterjeszthető volt. Az így számított határidőhöz képest kellett értékelnie azt, hogy a jogalkotó által meghatározott törvényi határidőt az indítványozó megtartotta-e. A határidő megtartása keretében tehát a bíróságnak azt kellett megítélni, hogy a kártalanítási kérelem előterjesztésére ténylegesen a határidő utolsó napjával bezárólag sor került-e. Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az adott határidő anyagi jogi vagy eljárásjogi jellegének az irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében nem a határidő kiszámítása, hanem a határidő megtartása szempontjából van jelentősége. Ezért annak megítélése – vagyis a határidő anyagi, illetőleg eljárásjogi jellege – a határidő kiszámítását érintően a jelen ügyben is irreleváns.

- [37] A határidő számításával összefüggésben a bírósági végzés indokolása mindössze egyetlen utalást tartalmaz. Kifejti, hogy a Bv. tv. a határidők számításáról kifejezetten csak a 218. §-ában szól. A Bv. tv. 218. § a törvény VI. fejezetében található, a fejezet tárgya az elítéltek munkáltatása. A bíróság következtetése szerint ekként a határidőkről a 218. §-ban írtakat is kizárólag a munkáltatással összefüggésben kell alapul venni. Ebből nem következik ugyanakkor, hogy a határidő kiszámítására nem volt felhívható szabály. Álláspontom szerint a határidő kiszámításánál a bíróságoknak az alábbiakra kellett volna figyelemmel lenniük.
- [38] A Bv. tv. 70/A. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményekből eredő sérelmek miatt az elítélt kártalanításáról az elítélt vagy a védő kérelmére a büntetés-végrehajtási bíró dönt.
- [39] A Bv. tv. a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának általános szabályai között, az 50. § (6) bekezdésében rögzíti, hogy „[h]a e törvény, vagy más törvény eltérően nem rendelkezik, a büntetés-végrehajtási bíró eljárására a büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni azzal, hogy bizonyítási indítvány előterjesztésére vonatkozóan a Be. 520. § nem alkalmazható és előkészítő ülés megtartásának nincs helye.”
- [40] Az indítványozó kérelmének elbírálásakor a régi Be. volt hatályban, amelynek 64. § (2) bekezdése értelmében „[a] hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon végződik, amelynek száma a kezdőnapnak megfelel, ha pedig a hónapban nincs ilyen nap, a hónap utolsó napján.” A (3) bekezdés szerint továbbá: „[h]a a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le.”
- [41] Így tehát a határidő kiszámítását a következőképpen kellett volna a bíróságoknak elvégezni: a 6 hónapban meghatározott határidő azon a napon járt le, amely a kezdő naptól számított hatodik hónapban a kezdő nap számának megfelelt. Ez pedig a január 1-jén kezdődő határidő esetén július 1. napja.
- [42] A 2017. évben július 1-je szombatra, vagyis munkaszüneti napra esett. A régi Be. egyértelműen rögzíti azt a határidő számítás körében – a határidő jellegétől függetlenül érvényesülő – általános szabályt, hogy ha a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le. Így a konkrét esetben a határidő július 3-án, hétfőn járt le.
- [43] Tekintettel arra, hogy a bíróságok sem vitatták: az iraton szerepel egy vezetői utasítás, amelynek kelte július 3-a, kétségtelen, hogy a határidő utolsó napján, július 3-án a kérelem már a büntetés-végrehajtási intézetben volt. Ebből pedig az következik, hogy annak előterjesztése határidőben megtörtént.
- [44] A fentiek alapján határozott álláspontom, hogy a bíróságok a kártalanítási kérelem előterjesztésére nyitva álló határidőt nem az irányadó törvényi rendelkezéseknek megfelelően határozták meg. Az alkotmányjogi panasz-eljárásban az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna értékelnie, hogy a bíróságok döntése – vagyis az irányadó jogszabályi rendelkezések bíróságok általi alkalmazása – az indítványozó esetében alapjogi sérelemre vezetett-e.
- [45] Megítélésem szerint az elsőfokú bíróság azzal, hogy az indítványozó kártalanítási kérelme elbírálásakor figyelmen kívül hagyta a határidő számítás törvényi szabályait, elvonta az igényérvényesítés lehetőségét. A másodfokú bíróságnak észlelnie kellett volna, hogy az elsőfokú bíróság a határidőt nem a törvénynek megfelelően számította ki. Ezen észlelés hiányában a másodfokú bíróság által elvégzett felülvizsgálat nem tekinthető teljesnek.
- [46] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [47] Az Alkotmánybíróság több évtizedes gyakorlata során számos alkalommal, többféle megközelítésben foglalkozott a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmával. Következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; megerősítette: 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [29]]. A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához pedig az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására [22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]]. Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat ABH 1998, 182, 186., megerősítette: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15] és 14/2015. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [29]]. Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog a tényleges és hatékony jogorvoslás lehetőségének a biztosítását követeli meg.
- [48] Ez a követelmény ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) áll fenn, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok

értelmezése során) a bíróságokat is kötelezi. Az Alaptörvény 28. cikke a bírósági jogalkalmazással kapcsolatban rögzíti, hogy annak során a jogszabályok szövegét az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni.

- [49] Figyelemmel a fentiekre, úgy vélem, hogy a konkrét esetben az Alkotmánybíróságnak érdemi vizsgálatot kellett volna lefolytatni azon alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés kapcsán, hogy az indítványozó kérelmének alapuló eljárásban a másodfokú bíróság által elvégzett felülvizsgálat megfelel-e az – Alkotmánybíróság értelmezése szerinti – tényleges és hatékony jogorvoslás követelményének.
- [50] Ezen kérdés alapján a konkrét esetben helye lett volna a jogorvoslathoz való jog sérelme érdemi vizsgálatának, és a vizsgálat eredményeként esetlegesen a jogsérelem megállapításának.
- [51] Fontosnak tartom megjegyezni, hogy az eljárási határidők törvényes számítása nem csupán egy eljárás törvényességének a biztosítója, hanem az adott eljárásban érintett Alaptörvényben biztosított jog(ok) érvényesítésének is lényeges garanciája. Erre enged következtetni az is, hogy a jogalkotó a határidők kiszámításának a módját a különböző típusú eljárásokban teljesen egységesen szabályozta. Így a régi Be. hivatkozott 64. §-ával tartalmilag azonos szabályt rögzít a kártalanítás jogintézményét szabályozó a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény a 8:3. § (2) és (3) bekezdéseiben: „[a] hetekben, hónapokban vagy években megállapított határidő azon a napon jár le, amely elnevezésénél vagy számánál fogva megfelel a kezdő napnak. Ha ilyen nap az utolsó hónapban nincs, a határidő a hónap utolsó napján jár le”, illetve „[h]a a határidő utolsó napja munkaszüneti nap, a határidő a következő munkanapon jár le.”
- [52] Erre a garanciális szerepre az Alkotmánybíróságnak is figyelemmel kellett volna lennie az alkotmányjogi panasz eljárásában. Az adott esetben ugyanis az indítványozó az eljárási bíróságok jogértelmezése folytán elesett a kártalanítási igény érvényesítésétől, és így a bírósági eljárás olyan alapvető eljárási garanciák – az igényérvényesítésre nyitva álló határidő számítására vonatkozó szabályok – megtartását érintette, amelynek érvényesülése nélkül Alaptörvényben biztosított jogok, jelen esetben a jogorvoslathoz való jog, és ezzel szoros összefüggésben a bírósághoz fordulás joga lényegében kiüresedett.
- [53] Az Alkotmánybíróságnak ezért az Abtv. 27. §-ából fakadóan el kellett volna végeznie a bírói döntések alkotmányossági vizsgálatát.

Budapest, 2019. március 19.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/495/2018.

